

Міграція та демографія

Звіт за результатами соціологічного онлайн-дослідження

Дослідження проведено БО «Фонд громади міста Херсон «Захист» в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні. Зміст продукту є винятковою відповідальністю Pact та його партнерів і не обов'язково відображає погляди Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) або уряду США.

Відтворення та використання будь-якої частини цього продукту в будь-якому форматі, включаючи графічний, електронний, копіювання або використання будь-яким іншим способом з обов'язковим посиланням на джерело.

Листопад

2024

Загальна інформація про дослідження

Методологія: онлайн-опитування за інтерактивною структурованою анкетною, посилання на яку відправлялося потенційним респондентам із бази даних (дослідницької онлайн-панелі Херсонської громади). Вибірка сформована на основі демографічних показників станом на 1 січня 2022 року. За таких показників похибка дослідження не перевищує 5% з вірогідністю 0.95. У вибірці представлені як херсонці, які зараз знаходяться в громаді, так і ті, хто виїхав з Херсона після 24.02.2022 і перебуває зараз в інших областях України або за кордоном. Офіційні дані щодо міграцій херсонців наразі відсутні, тому немає можливості оцінити представленість у вибірці респондентів за цією ознакою, проте існують підстави вважати, що співвідношення у вибірці респондентів, які залишились в громаді є більшим, ніж у реальності, що може впливати на результати дослідження.

Мета дослідження: з'ясувати ставлення херсонців до питання демографічних та міграційних викликів сьогодення.

Обсяг вибірки: 402 респондента.

Терміни проведення польового етапу: з 1 по 10 вересня 2024 року.

Замовник дослідження: Фонд громади міста Херсон «Захист».

Виконавці дослідження:

- Микола Гоманюк (Херсонське обласне відділення Соціологічної асоціації України, голова);
- Олег Сінаюк (ТОВ Нью Імідж Маркетинг Груп, директор);
- Ігор Даниленко (ТОВ Нью Імідж Маркетинг Груп, аналітик);
- Роман Руденко (ХОВ САУ).

Дослідницька група продовжує роботу над збільшенням та вдосконаленням онлайн-панелі мешканців Херсонської міської громади з метою її максимального наближення до показників генеральної сукупності і запрошує усіх херсонців долучитися до панелі. Це можна зробити за посиланням: <https://lemur.ua/sign-up>

Майже дві треті опитаних (63%) вважають, що після закінчення дії статусу тимчасового захисту (у разі припинення війни до цього моменту) країни ЄС мають створити умови для повернення українських переселенців до України. На другому місці опинилася опція створення умов для отримання ними статусу постійного проживання (18%), а на третьому – статусу біженця (9%). Херсонці за межами міста трохи частіше віддають перевагу опції постійного проживання (22% проти 16%) та рідше – опції щодо статусу біженця (5% проти 11%).

У разі неприпинення війни, 36% опитаних вважають, що країни ЄС мають створити умови для отримання українцями статусу біженця, тоді як 34% віддають перевагу наданню Євросоюзом статусу постійного проживання. 21% вважає, що і за таким перебігом подій ЄС теж має сприяти поверненню українців до України. Херсонці поза Херсоном трохи частіше обирали опцію щодо надання статусу біженця, ніж херсонці, які живуть наразі у громаді (42% проти 33%).

Наступне питання стосувалося шляхів вирішення демографічної проблеми України. 77% респондентів вважають, що найкращим варіантом є повернення якомога більше українців додому за допомогою позитивних (політичних) стимулів. На другому місці опинився варіант повернення українців у будь-якому разі, навіть із застосуванням тиску на них (7%). Лише 6% зазначили, що найкращим варіантом було б залучення трудових мігрантів з інших країн світу, а 4% віддали перевагу підвищенню народжуваності.

Схожий тренд щодо преференції колишнього населення стосується і самого Херсона. При цьому опитані не значно відрізняють тих, хто виїхав в інші регіони України або за кордон: із поверненням першої категорії дуже або радше згодні 72%, другої – 69%. Трохи менше, але загалом все ще схвально опитані поставилися до внутрішньої міграції, тобто людей з інших регіонів України до Херсона (61% дуже або радше згодні), та міграції людей з Херсонської області до міста (55%). Менше половини (42%) схвально відповіли на твердження, що повертати колишнє населення безперспективно, а лише 17% згодні з тим, що потрібно буде залучати мігрантів з інших країн світу.

У мирній перспективі, на думку опитаних, найкращими політичними заходами щодо **відновлення населення Херсона** є створення умов для розвитку підприємництва (66%), відбудова пошкоджених будівель (60%) та покращення умов для молодих сімей з дітьми (54%).

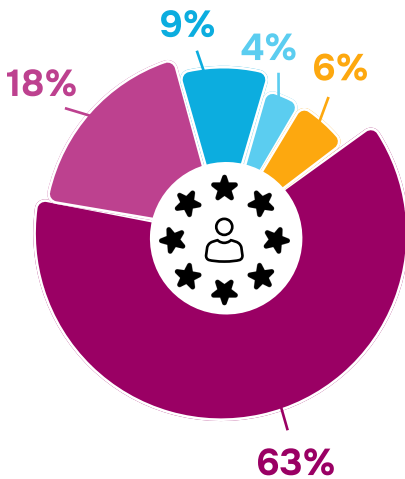
Щодо сценарію, в якому більшість українців не повернеться та будуть потрібні **трудові мігранти**, то приблизно половина (51%) вважає, що їхнє перебування в Україні потрібно буде обмежити на час трудового контракту (2-3 роки). 31% опитаних відповіли, що держава має створити для них умови отримання статусу постійного проживання.

Останнє питання стосувалося **країн і регіонів походження трудових мігрантів у Херсоні та їх можливого сусідства з опитаними**. Найпопулярнішою стала Європа – 46% опитаних бачать їх як трудових мігрантів, а 62% – як своїх сусідів. На другому місці опинилися люди із Закавказзя (19% та 21% відповідно). На третьому місці як країна походження – Білорусь (14% та 17%), а на четвертому – країни центральної Азії (8% та 8%). Щодо громадян РФ, то 8% погодилися би з ними як трудовими мігрантами, а як із сусідами – лише 2%.

Розподіл відповідей

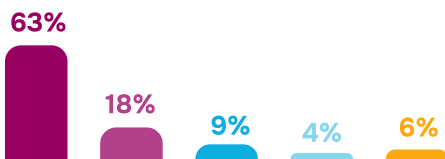
Політика щодо українців у країнах ЄС (N=402), %

Q.: У разі припинення війни до 5 березня 2025, що з запропонованого, на вашу думку, мають вчинити країни ЄС після 5 березня 2025 р.?

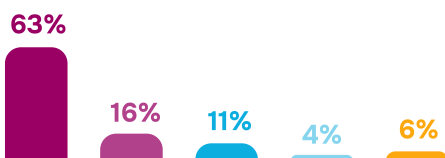

- Створити умови для повернення переселенців до України
- Створити умови для отримання українцями статусу довготермінового (постійного) проживання в країні ЄС, де вони зараз проживають
- Створити умови для отримання українцями статусу біженця в країні ЄС, де вони зараз проживають
- Інше
- Важко відповісти

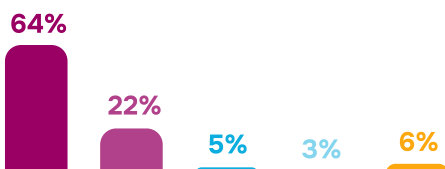
Усі опитані

Зараз у Херсоні

Зараз не в Херсоні

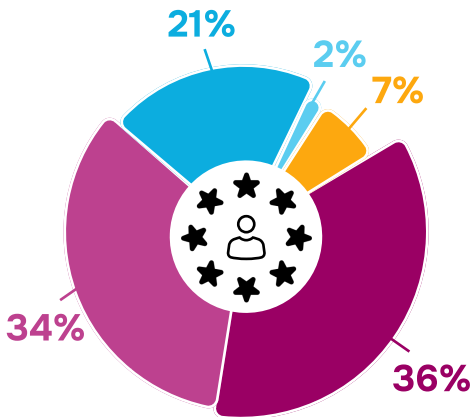
- Створити умови для повернення переселенців до України
- Створити умови для отримання українцями статусу довготермінового (постійного) проживання в країні ЄС, де вони зараз проживають
- Створити умови для отримання українцями статусу біженця в країні ЄС, де вони зараз проживають
- Інше
- Важко відповісти

Інші відповіді:

- одночасна реалізація цих заходів на вибір в залежності від рішення переселенця/вибір за біженцями;
- дати українцям повноправне громадянство;
- країни ЄС нічого не повинні/це справа української влади;
- кожна людина має право сама вирішувати де проживати;
- залежно від того, як саме буде припинено війну.

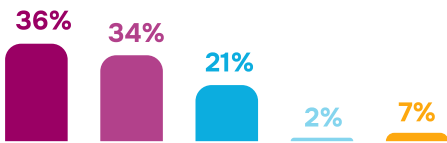
Політика щодо українців у країнах ЄС (N=402), %

Q.: У разі неприпинення війни до 5 березня 2025, що, на вашу думку, мають вчинити країни ЄС після 5 березня 2025 р.?

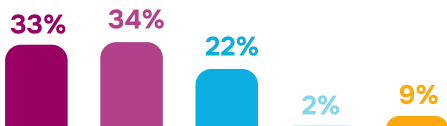

- Створити умови для отримання українцями статусу біженця в країні ЄС, де вони зараз проживають
- Створити умови для отримання українцями статусу довготермінового (постійного) проживання в країні ЄС, де вони зараз проживають
- Створити умови для повернення переселенців до України
- Інше
- Важко відповісти

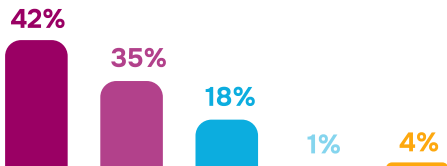
Усі опитані

Зараз у Херсоні

Зараз не в Херсоні

- Створити умови для отримання українцями статусу біженця в країні ЄС, де вони зараз проживають
- Створити умови для отримання українцями статусу довготермінового (постійного) проживання в країні ЄС, де вони зараз проживають
- Створити умови для повернення переселенців до України
- Інше
- Важко відповісти

Інші відповіді:

- в залежності від рішення переселенця/кожна людина в світі має право жити там де забажає і країни ЄС повинні поважати це право;
- країни ЄС мають дати українцям своє громадянство;
- країни ЄС мають надати українським біженцям статус мігрантів;
- створити умови для отримання українцями статусу біженців в країнах ЄС та створити юридичні умови для повернення в Україну громадян які повинні (можуть) служити в ЗСУ.

Як задовільнити потребу в людському ресурсі в Україні (N=402), %

Q.: Результати опитувань показують, що з українців, які перебувають за кордоном, приблизно 75% планують повертатися додому. Ця частка знижується, чим довше триває війна. На вашу думку, у який спосіб найкраще буде задовільнити потребу України в людському ресурсі?

* надання житла в Україні, видачі «підйомних», створення сприятливих умов кредитування тощо

Інші відповіді:

- стимулювати повернення українців і народжуваність в Україні одночасно;
- реформування України, наближення до законодавства ЄС/долати корупцію в Україні;
- треба створити гідні умови для українців, які зараз в Україні, а справжні повернуться самі;
- повернути до України людей з тих регіонів які не постраждали від війни, а для людей з інших регіонів потрібно створити умови для їх повернення, надати житло, забезпечити роботою з достойною оплатою тощо.

Демографічні перспективи Херсона (N=402), %

Q.: Згодні ви чи ні з такими твердженнями?

■ Повністю згодні
 ■ Радше згодні
 ■ Радше незгодні
 ■ Повністю незгодні
 ■ Важко відповісти

Відновлення населення Херсона має відбуватися передусім за рахунок повернення колишніх жителів міста, які знаходяться зараз в інших регіонах України

Відновлення населення Херсона має відбуватися передусім за рахунок повернення колишніх жителів міста, які знаходяться зараз за кордоном

Відновлення населення Херсона має відбуватися передусім за рахунок створення умов для міграції людей з інших населених пунктів України до Херсона

Відновлення населення Херсона має відбуватися передусім за рахунок створення умов для міграції людей з інших населених пунктів Херсонської області до Херсона

Не варто витрачати зусилля на те, щоб повернути херсонців, які виїхали, тому що більшість з них вже не повернеться, а шукати інші варіанти відновлення населення міста

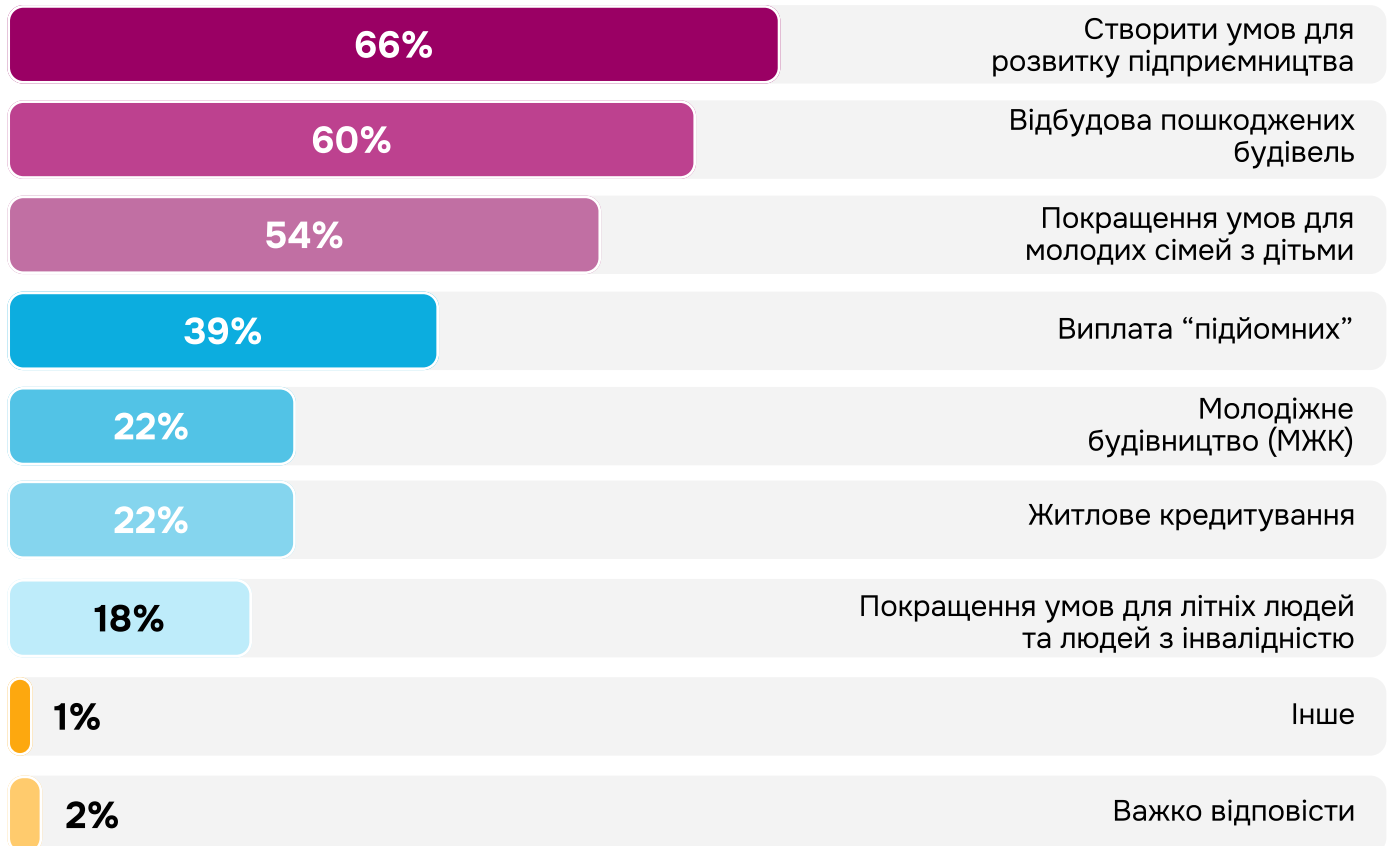
Відновлення населення Херсона має відбуватися передусім за рахунок мігрантів з інших країн світу

Демографічна політика (N=402), %

Q.: Оберіть максимум три заходи, які в мирній перспективі, на вашу думку, є найсприятливішими для відновлення населення Херсона?

Множинні відповіді

Інші відповіді:

- боротьба з корупцією;
- підвищення соціального захисту жителів громади;
- зробити область привабливою для інвесторів;
- потрібні комплексні підходи, отже треба застосовувати всі запропоновані варіанти і не тільки. Ще відбудову медичних і навчальних закладів всіх рівнів, дитячих садочків, спортивних закладів, закладів і зон відпочинку, природоохоронні і природовідновлювальні заходи, розмінувальні заходи, тощо.

Політика щодо трудових мігрантів (N=402), %

Q.: Якщо припустити, що більшість українців не повернеться та Україні знадобляться трудові мігранти з інших країн – які умови має створювати для них держава?

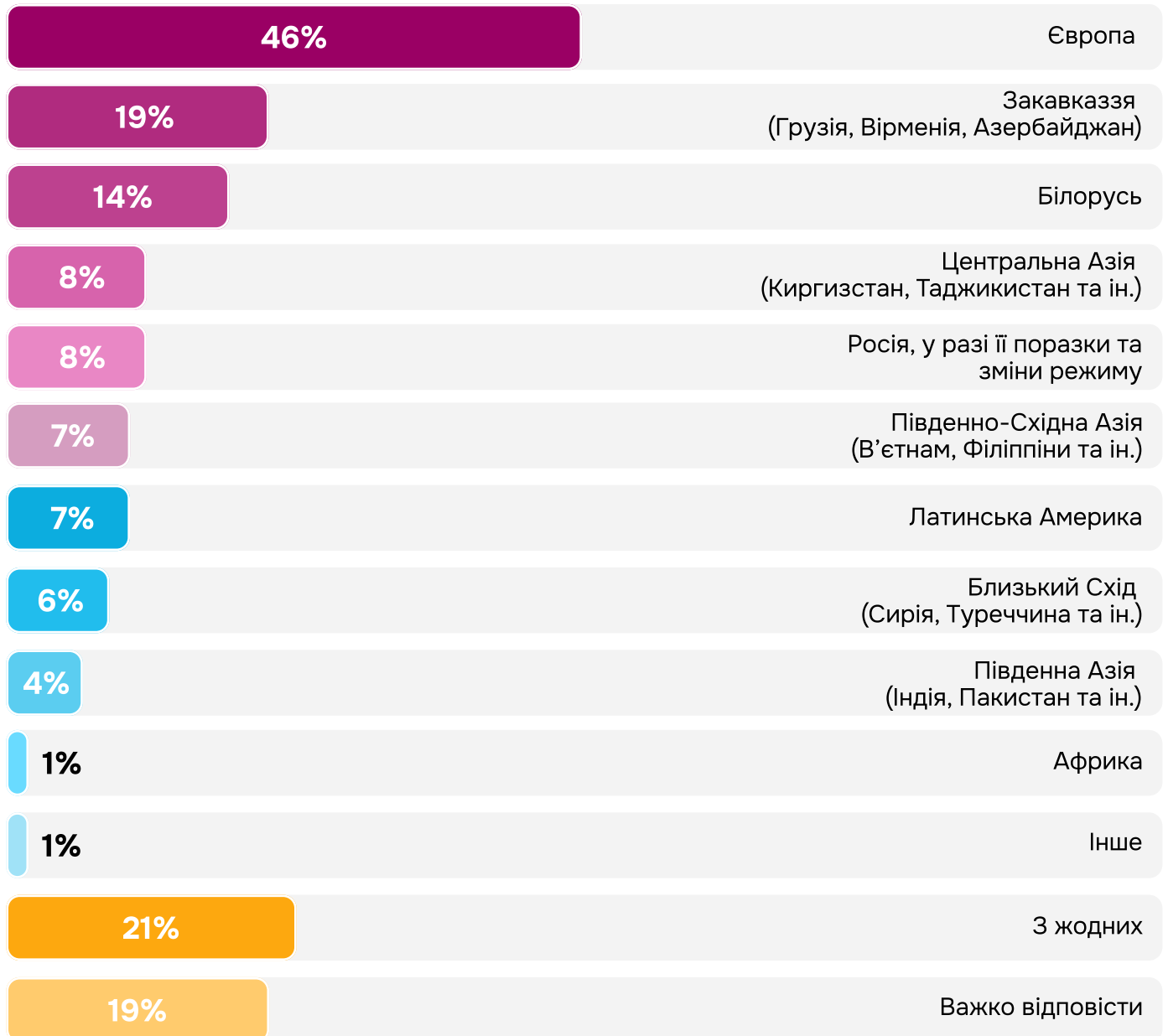
Інші відповіді:

- краще взагалі без трудових мігрантів;
- не потрібні мігранти з інших країн. Вони не будуть працювати будуть лише отримувати допомогу та мігрувати в країни ЄС;
- не потрібні нам з інших країн, своїх людей треба мотивувати до праці;
- більшість українців повернеться, якщо держава створить для цього людські умови;
- увага має бути спрямована на українців, які знаходяться в Україні;
- залежить з якої країни мігранти/треба дивитися звідки саме мігранти, мечеті відкривати - не варіант відновлення.

Походження трудових мігрантів (N=402), %

Q.: Громадян яких країн (регіонів) ви бачите в якості трудових мігрантів у Херсоні?

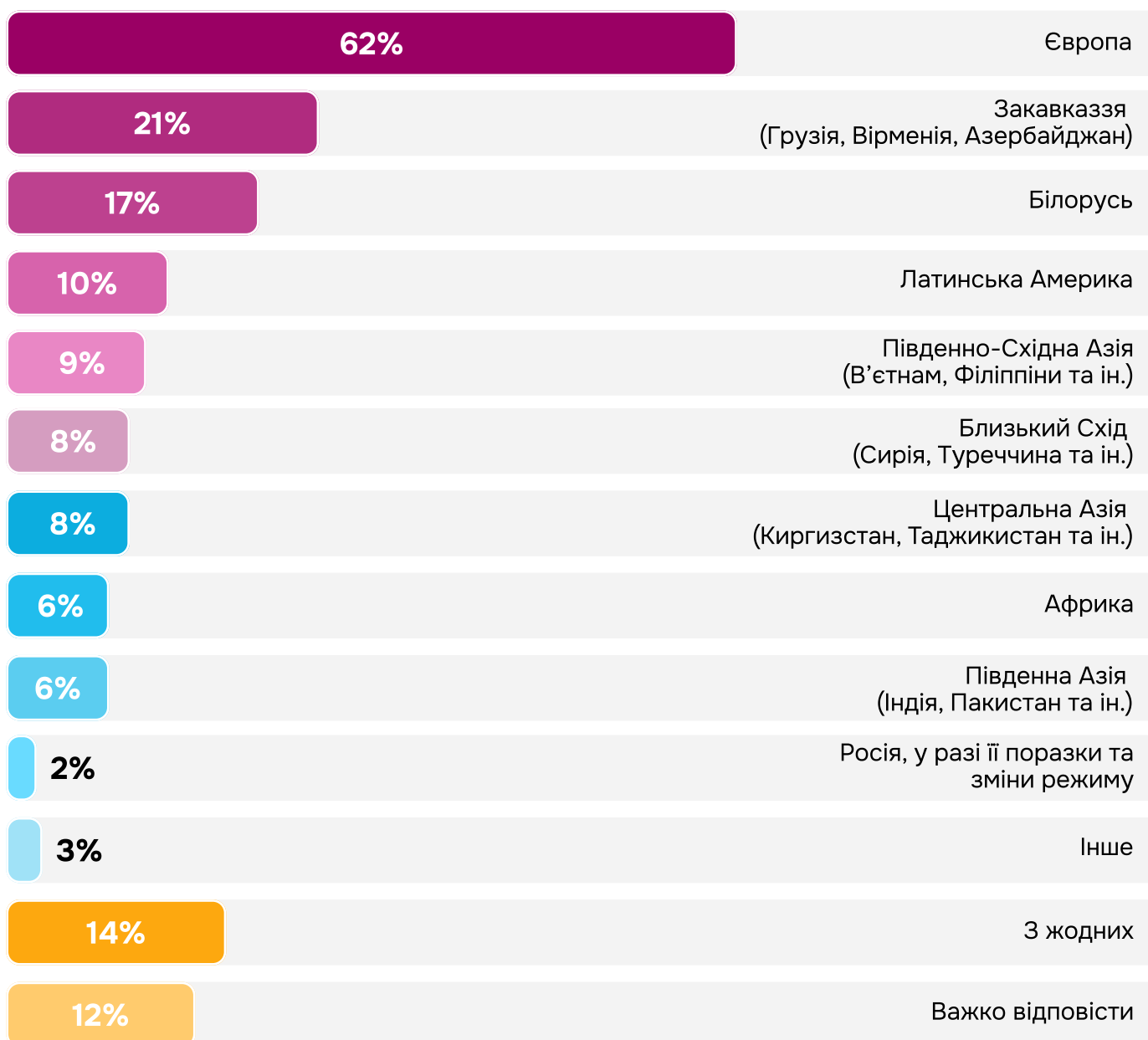
Множинні відповіді

Іноземці як сусіди (N=402), %

Q.: Громадян яких країн ви допускаєте в якості своїх сусідів у Херсоні?

Множинні відповіді

Інші відповіді:

- будь-хто/не має значення;
- з адекватних країн;
- з Америки;
- хто завгодно тільки не палестинці, сирійці тощо.

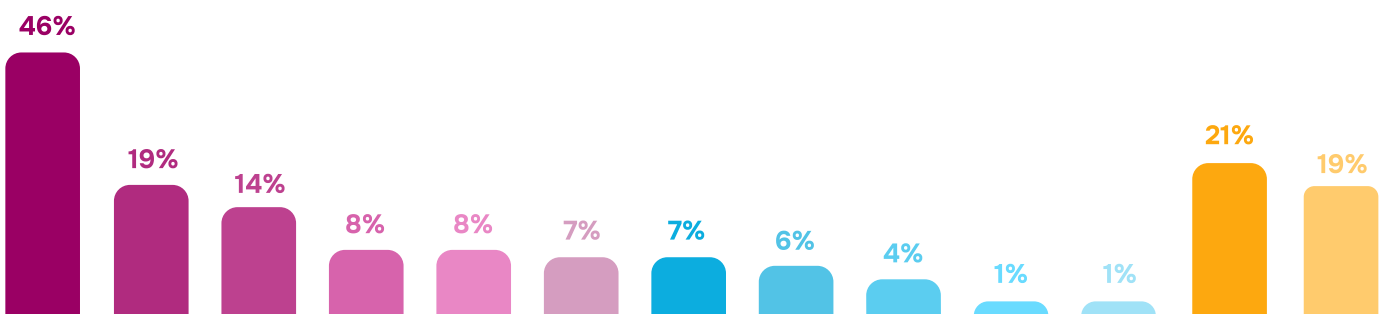
Співставлення: трудові мігранти як можливі сусіди (N=402), %

Q.: Громадян яких країн (регіонів) ви бачите в якості трудових мігрантів у Херсоні?

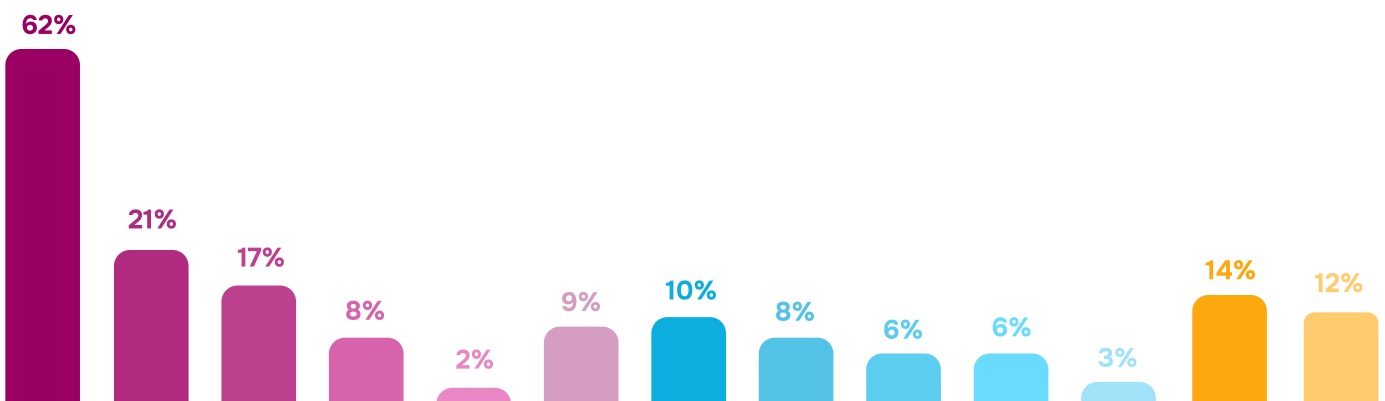
Q.: Громадян яких країн ви допускаєте в якості своїх сусідів у Херсоні?

Множинні відповіді

Можливі трудові мігранти

Можливі сусіди в Херсоні

- Європа
- Закавказзя (Грузія, Вірменія, Азербайджан)
- Білорусь
- Центральна Азія (Киргизстан, Таджикистан та ін.)
- Росія, у разі її поразки та зміни режиму
- Південно-Східна Азія (В'єтнам, Філіппіни та ін.)
- Латинська Америка
- Близький Схід (Сирія, Туреччина та ін.)
- Південна Азія (Індія, Пакистан та ін.)
- Африка
- Інше
- 3 жодних
- Важко відповісти

Портрет респондентів

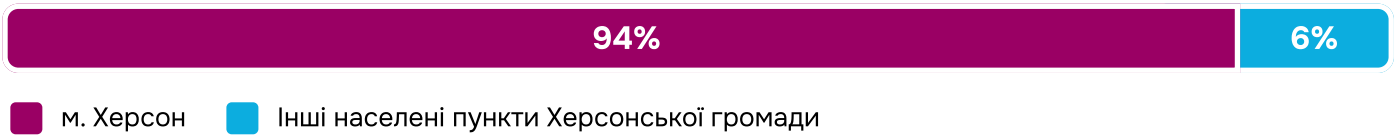
Стать

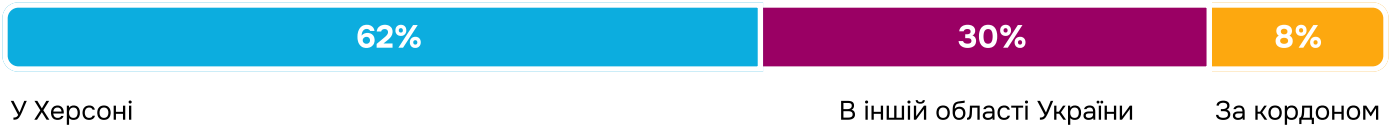
Вік

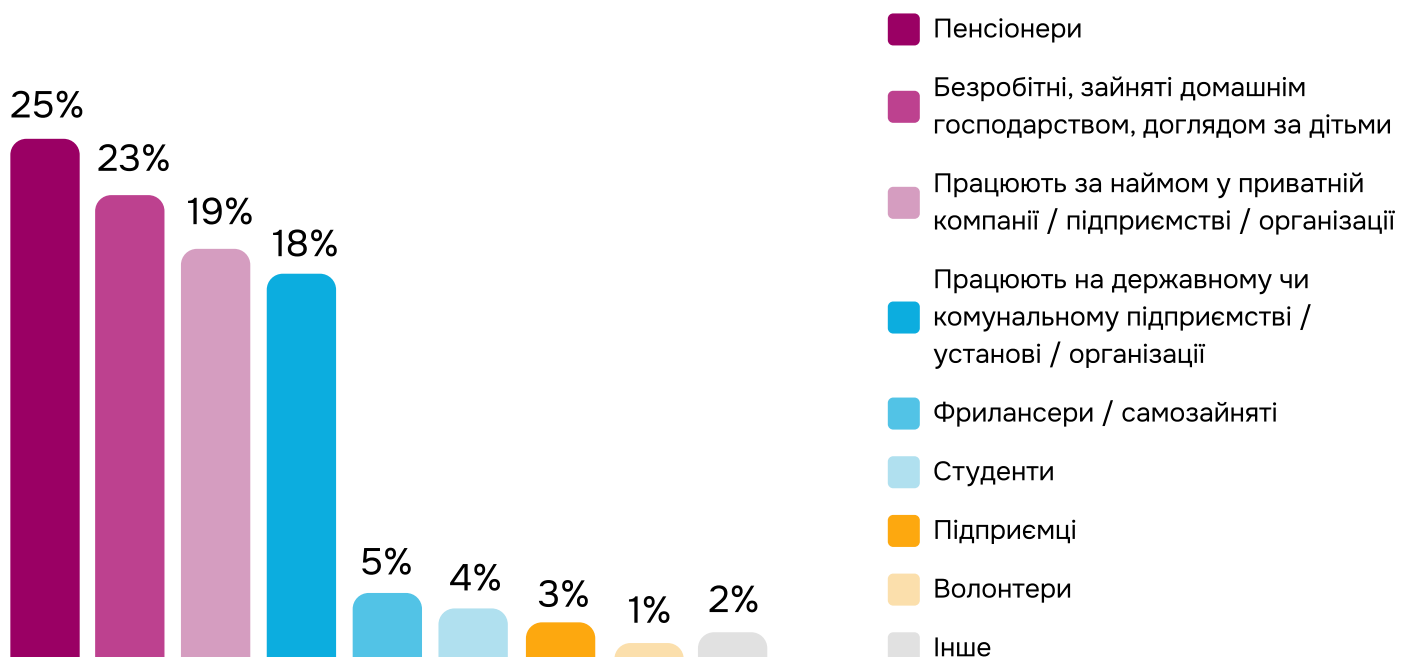
Місце проживання до 24 лютого 2022 року

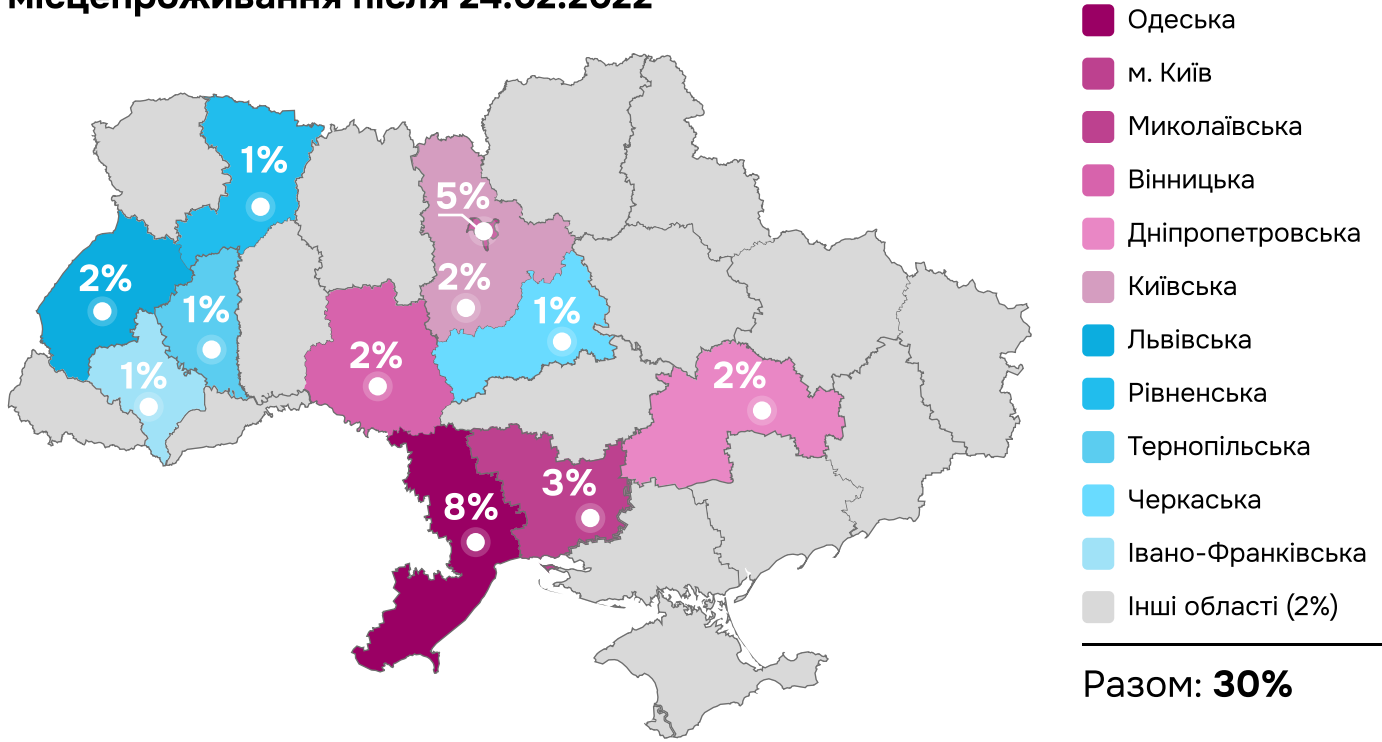
Місце проживання зараз

Зайнятість

У якій області проживають ті, хто змінювали місцепроживання після 24.02.2022

У якій країні проживають ті, хто змінювали місцепроживання після 24.02.2022

